

NADWIŚLAŃSKI KURJER POLSKI

Orzeszkowej 13 tel. 166
Redakcja otwarta od 12-11-5-6
Administracja " 10-11-4-6
Prenumerata miesięcznie zł. 4.
z odnośnikiem i przes. poczt. 4 zł. 50 gr.

№ 82 Rok I.
GRODNO
środa 22 paźdz. 1924 r.

OGŁOSZENIA: Za 1 wiersz m/m za tekstem 20 gr. Drobnio za wyraz 10 gr. Dla poszukujących pracy 5 gr. za wyraz. Miesięczne p/g umowy. Dla ogłoszeń układ strony 8-mi szpaltowy. Każda nowa podwyżka taryfy, ogłoszona w nagłówku, obowiązuje wszystkie już przyjęte za mówienia bez uprzedniego zawiadomienia.

Kino
LIRA
DZIŚ

Wielka premiera! Monumentalny film z dziejów ludzkich!

BITWA pod CZUSZYMĄ

(Markiza Jorisak'a)

Dramat. miłości i obowiązków w 2 serjach 10 aktach

W rolach głównych:

**Sessue Hayakawa,
Tsuru Aoki i Gina Palermie**

Rzecz dzieje się podczas wojny rosyjsko-japońskiej, w Nagasaki na pełnym morzu i na jachcie amerykańskiej

Kino
EDEN

Motto:
Wszyscy, wszyscy
mężczyźni
są jednakowi,
wszyscy są podli

„GRZECH MATKI”

Dramat erotyczny w 8 aktach

W roli głównej **G. Gallone**

„Tragiczka o stu twarzach”

Konferencja prasowa z Wiceministrem Łopuszańskim

Pobyt Wiceministra Łopuszańskiego w Grodnie i powiecie pozwolił, poza innymi delegacjami zetknąć się również i przedstawicielom prasy miejscowej z przedstawicielem Ministerjum Oświaty i W. R.

Krótką konferencją z Podsekretarzem Stanu pozwoliła prasie miejscowej poruszyć najaktualniejsze zagadnienia oświaty w Polsce w ogóle a na Kresach w szczególności.

Pan Wiceminister — przyznać trzeba — pozwolił sobie na uprzejmie przyjęcie przedstawicieli prasy, które jednak nie dało nam nic poza znanymi faktami. Wstępne słowa, jakimi witał nas p. Łopuszański, były wylewem uczuć i pragnień w kierunku podniesienia oświaty polskiej, ale nie były one nawet pobieżnym określeniem programu Rządu w stosunku do polityki szkolnej, ani też nie dały nawet w przybliżeniu projektów zamierzeń rządowych w celu poprawy stosunków w szkolnictwie. Tego właśnie przedstawiciele prasy mieli prawo spodziewać się po Panu Wiceministrze!

Skoro zaś było inaczej — to pozwolimy sobie zdać z tego sprawozdanie — co było?

Przedewszystkiem miłym będzie dla ucha grodnian, że Grodnem p. Łopuszański jest zachwycony i wróży miastu naszemu pomyślny rozwój w przemyśle, uznając, że gród nadwiślański, posiadający tradycje i pełen zabytków historycznych — stanie się raczej przyciągającym niż odpychającym.

Zapytany o wrażenia z wizytacji oświadczył, że zastał stan szkół lepszym od spodziewanego. Wpraw-

dzie dużo jest jeszcze braków, ale 6 lat istnienia państwa i samodzielnego ustroju szkolnictwa — braki te usprawiedliwia. Interpelowany w sprawie budżetu szkolnego zapewnił, że budżet na r. 1925 jest większy o 6 proc. w porównaniu z r. 1924 — to znaczy, że szkolnictwo w ogólnym budżecie jest w stosunku 16 proc. na sto. Co do pragmatyki nauczycielskiej, to ta już w projekcie ustawy jeszcze przed ferjami sejmowymi r. b. została skierowana do Marszałka Sejmu. Jeżeli zaś chodzi o uposażenie nauczycielskie, to takowe na razie jest utrzymane w obecnych stawkach. Ogólny jednak projekt przewiduje zniesienie stawek ruchomych. Kwestja uposażenia nauczycieli związana jest z całokształtem uposażeń urzędowych, zależnych od polityki skarbowej Premiera Grabskiego. Czy były wnioski w sprawie podwyżki płac dla nauczycieli na Kresach? — na pytanie to p. Wiceminister odpowiedział przecząco.

Jeżeli chodzi o zamykanie szkół redukuje nauczycieli, to p. Łopuszański zapewnił, że ta kwestja (redukcji) nie leży w programie Ministerjum, że jednak w wypadkach nie wykonywania obowiązków podatkowych przez samorząd, zobowiązany ustawowo do świadczeń na rzecz szkoły — to stosuje się jedynie tylko pewna presja — nigdy rozwiązanie jej przez zamykanie szkół. Na pytanie, czy i w powiatach kresowych, doszczętnie niekiedy zniszczonych przez wojnę i inwazję bolszewicką — na wypadek niezdolności płatniczej ludności, czy i wówczas będą szkoły zamykane? — p. Łopuszański oświad-

czył, że na takie ewentualności Ministerjum jest przygotowane, że posiada rezerwy, a ponadto braki poszczególnych gmin wypełniane są nadwyżką budżetu powiatu czy miasta. — Należy nam tylko baczyć, aby te wiążące oświadczenia znalazły wyraz w dokładnym wykonaniu przez podwładne Ministerjum inspektoraty?..

Dalszy ciąg konferencji obejmował jeszcze zagadnienia narodowościowe, co do których p. Łopuszański stanął całkowicie na gruncie ustawy językowej z lipca r. b. Nadmienić wypada, że rozporządzenie wykonawcze do tej ustawy zostanie ogłoszone w dzienniku urzędowym w dniach najbliższych.

Aktualne pytanie naszej redakcji, czy Ministerjum skłonne jest przyznać prawa publiczne żydowskim szkołom średnim w Grodnie, p. Wiceminister rozwiązał wyjaśnie-

niem, że kwestja ta, jako zasadnicza, ulega załatwieniu, w związku z wprowadzeniem w życie „ustaw językowych”.

W wyniku odpowiedzi p. Łopuszańskiego, odnieśliśmy wrażenie, że p. Wiceminister od konkretnych i wiążących oświadczeń — się uchylił. Mniemanie to znalazło potwierdzenie i w ostatniej odpowiedzi na nasze pytanie, czy podróż p. Łopuszańskiego należy zaliczać wyłącznie do charakteru inspekcyjno-pedagogicznego, czy też i politycznego?.. Na co otrzymaliśmy wyjaśnienie, że podróż ta jest inspekcyjno-pedagogiczna, ale jednocześnie zagadnienie polityczne na kresach co do polityki szkolnej zajmuje wizytatorów jaknajbardziej. Przyznać należy, że „studjowanie” po 6 latach jest nieco spóźnione. Lepiej jednak późno niż — wcale.

Veritas.

Ku czci H. Sienkiewicza

Dowiadujemy się, że ustalono następujący program uroczystości ku uczczeniu pamięci H. Sienkiewicza.

W sobotę 25 b. m. uroczyste żałobne nabożeństwo w kościele Farnym z okolicznościowym kazaniem.

Wieczorem cząstzyk orkiestr wojskowych.

W niedzielę 26.

O godz. 5 popoł. Akademia dla żołnierzy i osób zaproszonych w Domu Podoficera. Wieczorem w teatrze galowe przedstawienie, poprzedzone przemówieniem.

Magistrat na najbliższej naradzie miejskiej stawia wniosek, aby zamiast wysłania delegacji na dzień przyjęcia w Warszawie zwłok Sienkiewicza, wysłać do Komitetu Centralnego depezę, a jednocześnie o-

zaakceptowanie trwałszego wyrazu hołdu niż przemijający wyjazd delegacji, w postaci uchwalenia większej sumy na podręczniki szkolne dla ubogiej dlatwy lub na popularne wydanie dzieł Sienkiewicza.

Projekt istotnie godny rozważenia na posiedzeniu pp. Radnych. W gimnazjum męskim ku czci Sienkiewicza, w sobotę 25 października b. r. odbędzie się poranek dla młodzieży.

Uroczystość powtórzona zostanie dla publiczności w niedzielę 26 października w południe.

Jednocześnie Komitet obchodu niniejszym apeluje do urzędów państwowych o przyjęcie przez urzędników jaknajliczniejszego udziału w nabożeństwie, oraz do p.p. Dyrektorów zakładów naukowych o zezwolenie uczniom i uczennicom przyjęcia udziału w galowym przedstawieniu.

Z TEATRU

Komic Mesjasza.

Sztuka w 4-oh aktach Jerzego Żulawskiego — w tłumaczeniu „Sabataj Cwi”.

Warszawska artystyczna tupa, wystawiła w ubiegłą sobotę sztukę Żulawskiego, „Sabataj Cwi”, osnutą na tle historycznym z XVI wieku. Za temat do sztuki posłużyła postać postaci mieszkającego w Smyrnie młodego talmudysty.

Bohater sztuki, obdarzony niezwykłym temperamentem, a jednocześnie silnym duchem i głębokim mistycyzmem.

Ów dualizm czynników składających się na istotę bohatera, stanowiących dwie potęgi wzajemnie się wykluczające prowadzą ciężką walkę w organizmie, doprowadzając go formalnie do stanu psychozy.

Bohater wierzył fanatycznie w swoje powołanie na ziemi jako mesjasza i wiarę tę umiał głęboko zaszczeplić w bliższe i dalsze otoczenie, a w szczególności głęboką wiarą w jego mesjanizm, przejęci byli dwa jego przyjaciele Primo i Pingejro, którzy tą głęboką swą wiarą zyskiwali wyznawców i wielbicieli Mesjasza wśród smyrnńskich żydów.

Więść o Mesjaszu rychło przeniosła się poza mury Smyrny i hen

po za granice kraju i dotarła na Ukrainę, gdzie właśnie w owym czasie Hetman Chmielnicki, wprowadzając wśród walc z Polską swe wszechwładne gospodarstwo, wytęczał strumienie krwi z żydów tam zamieszkanych. Więść o Mesjaszu pobudziła zgnębionych ukraińskich Żydów do wysłania poselstwa do głosego wtedy Mesjasza, aby ze Smyrny przyniesie nieszczęśliwym swym braciom słowo otuchy i dobrej rady w ciężkiej dolii.

Wpływ, wywierany na otoczenie, sława roznosząca się po świecie i istotna siła, którą potrafił wytworzyć w sobie, pozwalająca mu walczyć zwycięsko z Sultaniem i udzielnymi strażakami na ciecicach iuków, napiętych w stronę jego obnażonych piersi, wytwarzała coraz większy hałas w jego organizmie i mgieł w której coraz bardziej spowijał się silny i bądź co bądź genialny umysł tej niezwykłej jednostki.

Niewiadomo jakie byłyby losy Mesjasza, gdyby, dzięki zwykłej wśród śmiertelników kolei losu, nie spotkał na drodze swego życia kobiety, która jako legendarna druga połowa jabłka przypadała na jego miarę, marzącej o spotkaniu go w życiu, a spotkawszy wierząc święcie w jego boskie posłannictwo na ziemi. Jako szabsza jednak istota — prawdziwa córka Ewy przy zetknięciu z fizycznym wpływem mężczyzny szybciej uległa potędze krwi,

pociągając pokusą własnego ciała opierając się uduchowione ciało mężczyzny, twierdząc ze znakomitą logiką Kobieta, iż woli zawdzięczać mężczyźnie dziecko, niż sławę Mesjasza.

Mesjasz znalazłszy pod swymi stopami kłode egzystencyjnej wewnętrznego miłości swej żony potknął się i padł zwyciężony wyczerpany wszelkimi znanymi i dostępnymi środkami obrony i tu powtórzyła się biblijna historia obalenia włosów Samsonu przez Dalilę. Wola ducha pękła, a z nią siła i potęga wpływu i nieszczęsny, niedoszły Mesjasz padał u stóp sultanańskiego tronu, jeżdząc słowami bezsilnej rozpazy „Nie jestem Mesjaszem”.

Żulawski w swoim wydziale, biorąc za bohatera postać niezwykłą, nie przeciętną, stworzył konsekwentny choć wiele trudny do uchwycenia typ. Wielki poeta może być zadawalony, że znalazł w osobie Z. Turkowa, mało powiedziane wykonawcę, lecz odtwórcę typu swego bohatera w najidealniejszym pojęciu tego słowa. Rola ta, będąc jedną z najtrudniejszych, najbardziej wyczerpujących artystę, została uchwyciona trafnie i przeprowadzona z drobiazgową konsekwencją i żywiołową potęgą przez tego, prawdziwą iskrą Bożą obdarzonego, artystę.

Kulminacyjnym punktem potęgi i talentu był akt III, scena zmagania

się z siłą namiętności i rozpaczą słabości — pozorne zwycięstwo ducha nad ciałem — a w końcu porażka tegoż ducha i upadek. Wspaniale również odtworzone były sceny ostatniego aktu, wydatnie bezuadajność i bezbrzeżny upadek ducha nieszczęsnego, upadłego Mesjasza.

P. Kaminiski nie tylko może za liczyć do rzędu najlepszych w swoim repertuarze, lecz w zupełności w usposobieniu wielo-talencie-artysty. Momenty, wymagające liryzmu i subtelności są prawdziwie klasycznymi w grze p. Kaminiskiej, dla tego też chwila, w której Sara podlega Mesjaszowi w odchłap rękocy i upadku, przeprowadzona została przez artystkę z wielką finezją i czarem subtelnej delikatności.

Prawdziwe talenty przejawiają się w najmniejszych nawet rolkach. Zdanie to w całej rozciągłości zastosować się daje do p. Landaua, który jednym sarkastycznym uśmiechem Sultana wyśpiewał całą gamę uczuć i dał wyraz prawdziwie wielkiemu swemu talentowi.

Zarówno sztuka pełna swoich Żulawskiemu miłych momentów i głębi poetyckiej, jako też i wyrafinowane, artystyczne wykonanie jej, uczyniły na widzach potężne wrażenie, podi czarem którego opuszczano teatr.

Daszewski.

KRONIKA

Teatr Miejski

Dzisiaj premiera, głośnej komedji Wł. Jastrzębca Żulawskiego p. t. „Gobelin”, która była grana z ogromnym powodzeniem na wszystkich scenach polskich. Akcja odgrywa się na tle stosunków wojennych, których świetnym przedstawicielem jest Kullas, paskarz nowobogacki, w świetnej interpe-lacji Wojciecha Dąbrowskiego.

Osobiste

Dwudziestego b. m. wyjechał z Grodna znany w szerokich kołach tutejszych z udziału w życiu społecznym pułk. J. Kwaśniewski, który odkomenderowany został do Warszawy, do Sztabu Generalnego jako przedstawiciel Ministra Spraw Wojskowych w rokowaniach z Niemcami, mających na celu umowę handlową, archiwalną i inne.

W sprawach tych pułk. Kwaśniewski uczestniczył już w roku 22—23, przed przybyciem do Grodna i wtedy to rokowania te zerwane zostały przez wzgląd na stanowisko wojska, domagającego się bardzo poważnych zastrzeżeń w umowie handlowej odnośnie tranzytu materiału wojennego z Niemiec przez Polskę do Rosji.

Życzymy p. pułkownikowi, aby mu dane było uczestniczyć w definitywnym zakończeniu (o ile podobne zakończenie jest możliwe) takiej umowy, która przyniesie sobą potrafi największą sumę korzyści dla wojska i całego Państwa.

Kino „Eden”

— W tych dniach —
Przy kominku
Chotodnaja, Rnuciz
Połoński, Maksimow

TWO ubezpieczeń „PIAST”

Oddział w Grodnie
pl. Batorego 2 — tel. 18 i 82.

Wszelkie ubezpieczenia — od ognia, kradzieży, transportów życia, szyb, koni.

Dzierżawa majątek i poszuki-
wanie je się w Grodzień-
szczyźnie od 120—200 ha, informacje
pisemne z wyszczególnieniem warun-
ków lub osobiste oferty zgłaszać do
T-wa Parcelacyjno - Pomiarowego
Osadnik Kresowy Jagiellońska
Nr. 34.

Dr. Med.
E. Lichtensztejn
Choroby kobiece i akuszerja
przyjmuje od 1—4, biednych od
1—2 bezpłatnie. GRODNO, ulica
Polowa 9.
3—15.

Garnitur żakietowy na wyso-
ki wzrost
prawie nowy tania do sprzedania. Wiado-
mość w Redakcji.

Bez korepetytora nauka: ma-
tematyki,
fizyki / rozwiązanie zadań, dyskusje /
Literatury polskiej / krytyka, ćwiczenia,
streszczenia / Łaciny / tłumaczenia, pre-
paracje / Historji, geografji, prawa /
skrótów, repertorium / Języki obce /
samouczki, słowniki / Wydawnictwa księ-
garni Wajnera, Warszawa, Bielańska 5/72,
I-sze piętro front / Żądać wszędzie.
Szczegółowy katalog wysyła wydawnictwo
po otrzymaniu 15 groszy.

Zgubiono książeczkę wojskową,
wydaną przez P. K. U.
Grodno, na imię Antoniego Kreczko.

Od Administracji

Uwzględniając potrzeby Sz. Nauczycielstwa w naszym wydawnictwie i doceniając konieczność łączności ze szkołą, zniżamy dla szanownych abonentów ze sfer nauczycielskich — cenę prenumeraty miesięcznej do 4 zł. zarówno na prowincji, jak i w mieście. Kwartalnie zaś 10 zł.

Rozkład pociągów na st. Grodno.

ważny od 1 czerwca 1924 r.

	Nr	przebieg	przybycie	odejście
Grodno — Wolkowysk	263/264		13.08	16.36
Zemgale — Warsz. Gł.	702 pos.		1.09	1.17
Wilno — Warsz. Wil.	712		4.30	4.45
Warsz. Gł. — Zemgale	701		4.33	4.43
Warsz. Wil. — Suwałki	731/734		6.02	6.37
Warsz. Wil. — Wilno	711		7.05	7.20
Warsz. Wil. — Zemgale	713		14.51	15.01
Zemgale — Warsz. Wil.	714		15.02	15.12
Suwałki — Warsz. Wil.	732/734		23.18	23.48
Grodno — Jezioro			—	6.30
Jezioro — Grodno			17.15	—

FABRYKA KART DO GRY

A. LAPIN & S-ka

GRODNO, Jagiellońska 46. Tel. 15.

Podaje do wiadomości Szanownej Publiczności, że w celu umożliwienia ludności miejscowej skorzystania z okazji istnienia w Grodnie Fabryki Kart do Gry otwarty został z dn. 10 września

FABRYCZNY SKŁAD KONSYGNACYJNY

w GRODNIU przy ul. Dominikańskiej № 29, mag.
WYSOKIERA, gdzie sprzedawane będą KARTY DO
GRY po hurtowych cenach fabrycznych.

Również przyjmują się
obstalunki, PO CENACH DOSTĘPNYCH, na wszelkiego
rodzaju roboty, wchodzące w zakres DRUKARSTWA